

**ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΘΕΜΑ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Ζήτω η εφημερίδα

(1) Μέσα στη γενική και ορμητική συχνά κίνηση των πραγμάτων, παραδοσιακοί και κατεστημένοι τρόποι χάνουν τη δεσπόζουσα θέση τους και υποχωρούν σε δεύτερο και τρίτο πλάνο στη χαοτική αυτοσκοπιοθεσία της σύγχρονης εποχής. Έτσι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια δραματική υποχώρηση των έντυπων Μέσων, περιοδικών και εφημερίδων. Η εφημερίδα, είτε ως ειδησεογραφικό μέσο, είτε ως πολιτικό εργαλείο, είτε ως ιδεολογικό όργανο, δέσποζε μέχρι πριν λίγα χρόνια.

(2) Σήμερα η συνθήκη αυτή έχει ριζικά αλλάξει. Το διαδίκτυο ήρθε να επιταχύνει αυτή τη ριζική αλλαγή. Η κυριαρχία της τηλεόρασης είχε ανοίξει το δρόμο. Σήμερα η δυνατότητα που παρέχει σε όλους το διαδίκτυο να μιλήσουν και να εκφραστούν, έχει καταλυτικά διαμορφώσει μια νέα πραγματικότητα. Η πραγματικότητα αυτή χαρακτηρίζεται από το φευγαλέο της ανάρτησης, το ρευστό του σχολίου, τη συντομία του λόγου, την ανάγκη της λακωνικότητας στην έκφραση. Πρόκειται για μια νέα χρήση του λόγου και για μια νέα λειτουργία της γλώσσας.

(3) Μέσα σε ένα επικοινωνιακό περιβάλλον ταχύτητας και εντυπωσιασμού, η εφημερίδα από τη φύση της είναι υποχρεωμένη να υποστηρίξει στον αντίποδα αυτής της κατάστασης τον διαφορετικό και ιδιαίτερο εαυτό της. Στη σημερινή Ελλάδα, αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο, όπου η πολιτική είναι ζωντανή, παρατηρεί κανείς ότι οι εφημερίδες αποδοχής και κύρους είναι πηγές πνευματικού πλούτου, ενημέρωσης, τεκμηρίωσης και γνώσης. Σύνθετα κείμενα αναλυτικά, ποικίλα, συμπληρωματικά, αλληλοαντικρουόμενα, συντελούν στην κατανόηση ενός κόσμου, που δεν μπορεί η συνθετότητά του να χωρέσει ούτε και στον πιο εμπνευσμένο και ευρηματικό λόγο του «Twitter».

(4) Η μεγάλη συμβολή της εφημερίδας στην εποχή μας βρίσκεται στη «σκιά» των πραγμάτων. Παραγνωρισμένη η εφημερίδα, όπως άλλα σημαντικά, εξακολουθεί να είναι μια δύναμη ενόχλησης και κριτικής, όχι μόνο της εξουσίας, αλλά και της τρέχουσας στερεοτυπικής αντίληψης, του απλοποιημένου και ισοπεδωμένου κόσμου, που βρίσκει στο διαδίκτυο εύκολο τρόπο οικοδομής του ανορθολογικού, κατά προτίμηση, εαυτού του. Η εφημερίδα παραμένει, στη δημοκρατική ζώνη του σύγχρονου κόσμου, ο υπερασπιστής του ορθού λόγου, ο τόπος των επιχειρημάτων, η αρένα της κριτικής, το κύριο πεδίο καλλιέργειας του λόγου και της γλώσσας.

(5) Όσο οι λέξεις θα μπορούν, αναπτύσσοντας με πληρότητα το νόημά τους, να διεκδικούν την αυθεντική σημασία τους, τότε η εφημερίδα θα είναι η μόνη που θα διαταράσσει την πλήξη των βεβαιιοτήτων. Και δίκαια οι άνθρωποι θα λένε: «ζήτω η εφημερίδα».

(Λευτέρης Κουσούλης, Εφημερίδα, ΤΟ ΒΗΜΑ, 15/11/2020. Διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Κεφάλαιο Ι

Αρχές Ιουλίου του 1975 γίνεται λόγος για την έκδοση μιας καινούργιας εφημερίδας, της Ελευθεροτυπίας, με διευθυντή τον Αλέκο Φιλιππόπουλο.

Η εφημερίδα έκανε «μπαμ» από το πρώτο φύλλο και έγινε ανάρπαστη με την εμφάνιση, τη ζωντάνια και τη μαχητικότητά της. Και πώς θα γινόταν διαφορετικά, αφού συνεργάζονταν μερικά από τα πιο τρανταχτά ονόματα της δημοσιογραφίας: Σπύρος Καρατζαφέρης, Κώστας Χαρδαβέλας, Φρέντυ Γερμανός, ΚΥΡ και άλλοι τακτικοί και έκτακτοι, όπως ο Μίκης Θεοδωράκης, ο Βασίλης Βασιλικός, ο Βασίλης Φίλιας και ο Δημήτρης Ψαθάς. Και ήταν ευτυχία για εμένα να είμαι με αυτούς τους ανθρώπους τους οποίους έβλεπα με δέος και δεν είχα διανοηθεί ότι κάποτε θα βρισκόμουν μαζί τους στην ίδια εφημερίδα.

Ο Φιλιππόπουλος είχε ζητήσει ,και είχαν αποδεχθεί οι εκδότες, οι συντάκτες να μοιράζονται το 80% των κερδών της εφημερίδας. Δημιουργήθηκε και ένας συνεταιρισμός του οποίου μάλιστα κάποια στιγμή αργότερα βρέθηκα να είμαι γραμματέας , μολοντί έβρισκα εξωπραγματική τη διανομή ενός τέτοιου ποσοστού κερδών. Γιατί επιπλέον αυτό σήμαινε ότι η εφημερίδα δεν θα έκανε επενδύσεις, δεν θα αναπτυσσόταν, ενώ δεν διευκρινιζόταν και τι θα γινόταν σε περίπτωση χασούρας.

Υπήρχαν ,ωστόσο, κάποιες διαδικασίες πρωτοφανείς για ελληνική εφημερίδα. Όλοι οι συντάκτες ανήκαμε σε μία συντακτική επιτροπή ,στην οποία αποφασίζονταν τα της λειτουργίας της, και κυρίως η ελευθερία έκφρασης και η πολυφωνία. Η εφημερίδα ήταν τοποθετημένη από την αρχή στον λεγόμενο δημοκρατικό χώρο. Πραγματοποιούνταν εβδομαδιαίες συνελεύσεις και συζητήσεις . Οι συνελεύσεις οδήγησαν στη σύνταξη ενός καταστατικού ,που μάλλον ήταν περιττό, αφού η ελευθερία έκφρασης και η πολυφωνία είχαν κατακτηθεί αυτοδίκαια. Επομένως, οι συνελεύσεις αυτές με τον καιρό ατόνησαν.

(Δημήτρης Γκιώνης, ΕΤΣΙ ΚΙ ΑΛΛΙΩΣ... ,σελ. 125-130. Διασκευή. Εκδόσεις Καστανιώτη)

ΘΕΜΑ Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά, σε 60-70 λέξεις, ποιος αρμόζει να είναι (αλλά και ποιος είναι) ο ρόλος της εφημερίδας στη σύγχρονη εποχή, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το Κείμενο 1 , τις ακόλουθες προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος». Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στα κείμενα.

α. Η σύγχρονη εποχή χαρακτηρίζεται από ασαφή αυτορρύθμιση.

β. Τα παλαιότερα χρόνια , η εφημερίδα διαδραμάτιζε πρωταγωνιστικό ρόλο.

γ. Η τηλεόραση πραγματοποίησε το πρώτο βήμα για την επικράτηση του διαδικτύου.

δ. Ο τρόπος χρήσης της γλώσσας στο διαδίκτυο χαρακτηρίζεται από ευρεία ανάπτυξη.

ε. Στη σύγχρονη εποχή, η εφημερίδα έχει λάβει την αποδοχή που της αρμόζει.

(Μονάδες 10)

B2.α. Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις εξής περιπτώσεις:

-«Twitter»

-«σκιά» των πραγμάτων

-«ζήτω η εφημερίδα»

(Μονάδες 6)

β. Να εντοπίσετε 6 λέξεις που εκφράζουν σχόλιο στις παραγράφους 4 και 5 του κειμένου 1

(Μονάδες 9)

B3. Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο του κειμένου, να αναπτύξετε, σε 50-60 λέξεις, το νόημα της περιόδου: «Η μεγάλη συμβολή της εφημερίδας στην εποχή μας βρίσκεται στη ‘σκιά’ των πραγμάτων.»

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Σχετικά με το κείμενο 2, πώς θα χαρακτηρίζατε τη στάση του αφηγητή σχετικά με τα οικονομικά ζητήματα της εφημερίδας; Επίσης, να κρίνετε τον τρόπο λειτουργίας της εφημερίδας. Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 100-200 λέξεων.

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Σε ένα άρθρο 300-400 λέξεων, να αναπτύξετε με μορφές παρατηρείται προπαγάνδα από τα Μ.Μ.Ε. και ποια πρέπει να είναι τα γνωρίσματα ενός ολοκληρωμένου δημοσιογράφου.

(Μονάδες 30)

ΟΡΟΣΗΜΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΓΑΒΡΙΛΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ